

รายงานวิจัย

เรื่อง

นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนกับปัญหาดุลการค้าในประเทศไทย

Exchange Rate Policy and Trade Balance Problems in Thailand

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญญา วนเศรษฐ์

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยวิชาการ

ประจำปี 2563

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนกับปัญหาดุลการค้าในประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัย รศ.ดร.อภิญา วนเศรษฐ
ปีที่แล้วเสร็จ 2565

บทคัดย่อ

การศึกษานโยบายอัตราแลกเปลี่ยนกับปัญหาดุลการค้าในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษา ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยและการเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาทจากอดีตถึงปัจจุบัน รวมทั้งข้อดีและ ข้อเสียของระบบอัตราแลกเปลี่ยนแต่ละระบบ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและดุลการค้า ระหว่างประเทศ ภายใต้เงื่อนไขมาร์แชลล์-เลอเนอร์ และ 3) ศึกษาการตอบสนองของการส่งออกของไทยต่อ การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนอย่างฉับพลัน (shock) ในลักษณะพลวัต สำหรับวิธีการศึกษาแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้การ ทดสอบความนิ่งของข้อมูล การวิเคราะห์สมการถดถอย และการวิเคราะห์การตอบสนองแบบฉับพลัน โดยแบ่งการ วิเคราะห์เป็น 2 กรณี คือ ภาพรวมตลาดโลกใช้ข้อมูลรายปีจาก ค.ศ. 1990-2019 ตัวแปรประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของโลก (World GDP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของไทย อัตราแลกเปลี่ยนบาท ต่อดอลลาร์สหรัฐ, มูลค่านำเข้า-ส่งออกของไทย และการศึกษาประเทศคู่ค้า ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น โดยใช้ ข้อมูลรายไตรมาส จาก ค.ศ. 1997-2019 จำนวน 86 ไตรมาส ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศของไทย จีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา มูลค่าการส่งออกของไทยไปประเทศจีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา มูลค่าการนำเข้า จากจีน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ.

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทยได้มีพัฒนาการมาเป็นลำดับในระยะกว่า ศตวรรษที่ผ่านมา เริ่มจากการเลือกใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ และต่อมาพัฒนามาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยน ลอยตัวแบบมีการจัดการ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและดุลการค้าระหว่างประเทศ กรณีภาพรวม ตลาดโลกอยู่ภายใต้เงื่อนไขมาร์แชลล์-เลอเนอร์ นั่นคือผลรวมของความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาของการ นำเข้าและส่งออกมีค่า > 1 ส่วนกรณีประเทศคู่ค้านั้นพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนไม่ส่งผลกระทบต่อความต้องการนำเข้า อย่างมีนัยสำคัญทั้งสามประเทศ เนื่องจากสินค้านำเข้าจากทั้ง 3 ประเทศนี้ ส่วนหนึ่งเป็นสินค้าทุนและบาง รายการนำเข้ามาผลิตเพื่อส่งออก การเปลี่ยนแปลงของดุลการค้าขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่อัตราแลกเปลี่ยน ใน ขณะเดียวกันพบว่าอัตราแลกเปลี่ยนส่งผลต่อการส่งออกสินค้าของไทยไปประเทศสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น แต่ กลับไม่ส่งผลต่อการส่งออกสินค้าไทยไปจีนอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเงื่อนไข มาร์แชลล์-เลอเนอร์ พบว่ามีเพียงกรณีของการค้าไทย-ญี่ปุ่น ที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขนี้ กล่าวคือ ผลรวมของความยืดหยุ่นของอุป สงค์ต่อราคาของการนำเข้าและส่งออก > 1 เพราะค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การส่งออกของไทยไปญี่ปุ่นสูง เท่ากับ 1.677 และ 3) การตอบสนองของการส่งออกของไทยต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนอย่างฉับพลัน (shock) ในลักษณะพลวัตในลักษณะ J Curve พบว่าไม่ปรากฏ J Curve ในทุกกรณี เพราะประเทศที่ใช้ระบบ อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวนั้น อัตราแลกเปลี่ยนได้มีการปรับเปลี่ยนตามอุปสงค์และอุปทานในตลาดอัตรา แลกเปลี่ยนในแต่ละวันอยู่แล้ว การตอบสนองดังกล่าวจึงไม่ปรากฏ

คำสำคัญ อัตราแลกเปลี่ยน ดุลการค้า เงื่อนไขมาร์แชลล์-เลอเนอร์ และ J Curve

Title : **Exchange Rate Policy and Trade Balance Problems in Thailand**
Researcher : Apinya Wanaset, Associate Professor, Ph.D.
Year : 2022

Abstract

The objectives of this study were to 1) study the exchange rate system of Thailand and the change in exchange rate from the past including the advantages and disadvantages of each exchange rate system; 2) study the relationship between exchange rate and international trade balance under Marshall-Lerner condition; 3) study the response of Thai exports to exchange rate shock. The study employed descriptive and quantitative analyses together with in-depth interview. For quantitative analysis, unit root test, regression analysis and Impulse Response Function: IRF were adopted as tools of this study. An analysis was divided into two cases: First, global market is based on annual data from 1990-2019 including world gross domestic product (World GDP), Thai GDP, exchange rate of baht to US dollar, Thai import and export. Second, the trading partners are China, US and Japan, using 86 quarterly data from 1997-2019 including the GDP of Thailand, China, Japan and US together with value of Thai exports to China, Japan and US, value of imports from China, Japan and US, exchange rate of baht to US dollar.

The results of this study showed that 1) Thailand's exchange rate system has developed sequentially over the past century. It started with choosing a fixed exchange rate system and later developed to use a managed floating exchange rate system. 2) The relationship between exchange rates and international trade balance, Marshall-Lerner conditions hold in the global market case. That is, sum of the price elasticity of imports and exports is > 1 . In the case of trading partners, exchange rate did not significantly affect on import demand of the three countries. As the products imported from these countries were partly capital goods and some were imported for export. Changes in trade balance depend on other factors than exchange rates. At the same time, it was found that exchange rate affected on Thai exports to the US and Japan except China. However, considering the conditions Marshall-Lerner, it was found that only a case of Thai-Japanese trade hold under this condition due to the sum of import and export demand-price elasticity > 1 . Because the elasticity of Thailand's export demand to Japan is high, 1.677. 3) The response of Thai exports to exchange rates shock, J curve did not appear in all cases. As the country adopted floating exchange rate system, exchange rate was already adjusted according to supply and demand in the exchange rate market on a daily basis, so J curve did not appear in this period of time.

Keywords: *Exchange rate, Trade balance, Marshall-Lerner condition, and J Curve*